

Zdaniem ekonomisty Milтона Friedmana wolność nie powinna być absolutna, gdyż żyjemy w społeczeństwie powiązanych wieloma współzależnościami i pewne ograniczenia wolności są konieczne, aby uniknąć jeszcze innych ograniczeń. Jego zdaniem obecnie przekroczono już zakres niezbędnych ograniczeń i w każdej gałęzi prawa potrzebna jest deregulacja, a nie dalsze mnożenie regulacji prawnych, co ma również miejsce w odniesieniu do ochrony środowiska¹⁷. Wolność może zostać osiągnięta tylko na wolnym rynku, który charakteryzuje się pluralizmem podmiotów oraz dobrowolnością współpracy. Friedman bardzo często krytykował regulacje dotyczące reglamentacji działalności gospodarczej i systemu licencji zawodowych.

Kwestia, ile reglamentacji a ile wolności działalności gospodarczej, występowała wielokrotnie w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W jednym z ostatnich wyroków Trybunał podkreślił, że wolność prowadzenia działalności gospodarczej, jako prawo podstawowe, ma szczególny charakter, gdyż podlega różnego rodzaju ingerencjom władzy publicznej, która ma prawo ustanowić w interesie ogólnym ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej. Okoliczność ta znajduje m.in. odzwierciedlenie w sposobie zastosowania zasady proporcjonalności¹⁸. A zatem można by zadać pytanie, w jakiej proporcji ochrona środowiska odstaje od zasady wolności gospodarczej, czy też jest to partnerstwo gospodarki i środowiska¹⁹. Odpowiedź można uzależnić od każdorazowego zbadania materialnych przesłanek ograniczenia wolności działalności gospodarczej.

Janina Ciechanowicz-McLean

CONSTITUTIONAL PRINCIPLE OF ECONOMIC FREEDOM AND ENVIRONMENTAL PROTECTION

The constitutional principle of economic freedom is a fundamental principle of the Polish law including public economic law. It constitutes the foundation of a market economy. Restrictions on the freedom of economic activity may relate to environmental protection and must be imposed in a form of a statute. Entrepreneurs are benefiting from the environment, so they are the addressees of many legal provisions in this field.

¹⁷ M. Friedman, *Wolny wybór*, Sosnowiec 2009, s. 65; P. Ptak, *Ile państwa w gospodarce? Milton Friedman o ekonomicznej roli państwa*, Warszawa 2008, s. 31.

¹⁸ Wyrok w sprawie C-283/11 *Sky Österreich GmbH/Osterreichischer Rundfunk* (ORF).

¹⁹ M. Szydło, *Wolność działalności gospodarczej jako prawo podstawowe*, Bydgoszcz–Wrocław 2011, s. 289 i n.; inaczej E. Weede, *Prawa człowieka, ograniczony rząd i kapitalizm*, [w:] *Odkrywając wolność. Przeciw zniewoleniu umysłów*. Wyboru tekstów dokonał i wstępem opatrzył L. Balcerowicz, Warszawa 2012, s. 789–807.

In practice, it is difficult to reconcile these two constitutionally protected values: economic freedom and the protection of the environment. The dispute can be settled by using the criteria of substantial public interest and the principle of proportionality.